

E. följegyzései

Sorakoztak az ebédhez a résztvevők. De Esterházy Péter még kicsalta a gyülekezetből Frau Gittit, hogy kiöntse neki a szívét. Dohogott ő erősen, miközben a fontos kitérőt tették a kertben. Ment a vasárnapi ösvényen asszonyával, s egy-egy hangsúlyosabb lépésnél combjuk is összeért szikrázva. (E célból a mester kissé úgy lépdelt, mintha angolkóros lett volna. De én biztos vagyok benne, hogyha valaki egy jegenyefa fedezékéből vagy egy ideiglenes buszmegeálló zavarosságából váratlanul előugrana, és neki szegeznék a kérdést, amit ilyenkor szokás, annak ő jól megválaszolna. „Kiújult, haver, a *makacs* sérülésem!” — vagy effélé.) „Édes Gittis, kérlek szépen, én még ilyen buta hátvédet nem láttam” — mert az ő élete ilyen: vagy meccsről jön, vagy meccsre megy, vagy ott van ő. Itt megköszörülte a torkát a dohogás közepette. „Pedig mondhatom, néhányat már láttam hányatott életemben.” Frau Gitti ott volt egy kérdőjel. „Barátom! Két kérdőjel!” Tényleg:

♣♣ (tréfa)

„Annyira buta volt, hogy nem észlelte a cselt.” „A cselt?” „Azt.” „És mi történt?” — simult a nő. „Mi történt, mi történt. Lecseréltek.” Ritkán esik ez meg vele; nem szokott örülni az *ilyesminek*. „Az az üres öltöző! És hogy az ember ott turkáljon a sok papucsban és törülközőben! Viszolyogtató az a bőség, becsületemre legyen mondván!”

Gitti asszony előre sietett, hogy segédkezzék a terítésben, ő pedig lassudan kószált a ház felé, gondolataiban tallózva. „Áááá.” Torokból jövő, szívet szagató, velőt rémítő ordítás járta át a házat, minden zegzugát, a mestert magát, merthogy az ordítás a közvetlen közelében fakadt; szinte széthasította a félelem. „Rám ijesztettek” — mondta ő egy kései terminusban a levelei közt lapozgatva. „Igen ám — rázott meg ő akkor egy túrhető borítékot —, igen ám, de ez el is érte a célját!”

Útott. „Ennyire megijedtem.” Mert a lélek tájain mászkált, és a sietség onnét vissza! Az előtte magasodó árny megfordult a tengelye körül, miután a mester apró, gyors ökle, mint pörölycsapás lezúdult. Hús és csont találkozását érezte az öklével. A mester termetre hatalmas öccse, György úr — mert ő volt a magasodó árny — felnyökkent a gerincére mért ütéstől, majd a nagy barom test, mint akit letaglóztak, előre zuhant a fütőtest tövéhez. A mester, aki időközben lelkileg összeszedte magát, miután látta, hogy ki az illető, dülva-fülva bement a belső szobába. Igen felizgatta magát az otromba élcen. „A marhája.”

A belső szoba titokzatos, mély színei, a beszűrődő napfény aranycsíkjai nagyon megnyugtató hatást fejtettek ki; a barnák, a zöldek, a tompa sárgák — hevenyészett felsorolásban. Az asztal felé szivárgó közeli és távolabbi rokonoknak köszönt ő, majd elrohant a fürdőbe, mondván, kezet mos. „De valójában nem kezet mostam, hanem pisiltem.” A fürdőből kijöve összefutott ő a keresésére indult édesanyjával. „Mostál kezet?” — kérdezte az őszbe hajló matróna aggódással spriccellt gyanakvással. „Természetesen mostam” — válaszolt a felnőtt fiú, és anyjába karolt. „Na, mik a hírek?!”

Az asszony fontoskodva hajolt nagyfia felé, mintha valami titkot súgna.

Részlet a Termelési-regény (kissregény) című regényből.

„Ezt hallgasd meg, hogy mit álmodtam. Itt voltunk, ebben a szobában. Mintha nappal lett volna, de minden lámpa égett. És nagyon sok ágy volt. Mind rézágy. Csillogó rézágyak, közbezsúfolva a karosszékek. De mind fehér lepellel letakarva.” „Hogy ne koszolódjék!” — dohogta Esterházy váratlan indulattal. „Akárcsak Josef Veverka. Mindig letakarja.” „De olyan zsúfolva, úgy értsd, hogy menni alig lehetett. Csak úgy tuszakodva, oldalt. Az egyik karosszékekben ült Rákosi Mátyás. Csillogott a feje, beszélgettünk. Ön is olyan sokat fordít, Mátyás kérem, mint az én Mátyásom, ezt kérdeztem tőle. Én egy rézágyon ültem, összeszorított térdekkel. Ő igen, válaszolt Rákosi, csak ugye én..., és megvonta a vállait. Igen, hogyne, olvassuk az újságban. Fázom, mondta Rákosi, és magára terített egy barna, zizegő orkánkabátot. Ekkor én észbekaptam, kisurrantam az ágyak között. Mindjárt hozom a feketét, kiáltottam vissza. Addig maguk csak beszélgessenek, férfiak.” „Mér, a fater is ott volt?” „Ott. És ne mondd azt, hogy fater. Na és akkor bementem a fürdőszobába, hogy begyűjtsak, mert fázik a vendég. De a farakás előtt feküdt egy nagy fekete kutya, és a hátán meg egy kis bárány. Ahogy én beléptem, a kutya kisurrant, a két Mátyás meg rögtön *torlaszt* épített az ágyakból, és alábújtak. Olyan jó lett a torlasz, hogy a bátorságuk is megnőtt, és viccből ugattak az ágy alól. Én meg még a báránytól is féltém! De ahogy aztán az ingeik kinéztek! Apádé még hagyján, de hát a szegény Rákosié!”

„Édes Lilkóm — mondta a mester egy olyan ember szigorúságával, aki valamit elhatározott —, elég a henye élettépéből (itt az asszony keserű grimaszt vágott), minden reggel irjad föl, hogy mit álmodtál.” „De van, hogy nem álmodok, és van, hogy elfelejtem.” „Tyúkanyóm, akkor ne ird föl. De semmi hozzátétel, semmi elvétel. Mit szólsz? Írunk belőle egy könyvet, majd én művészi formába öntöm, és dől a pénz!” A mester átkarolta az anyját, és egy fikatív valcer ritmusára épp forgatta volna, amikor az édesanya épp nem hagyta. „Bolond vagy te, kicsi fiam” — nevetgélt szégyenkezve, büszkeséggel. „Látja, barátom — fordult ő egy kései terminusban e sorok írójához —, én már csak irodalomban gondolkodom. Valaki mond valamit ártatlanul, én meg mint a keresztispók: adj neki! Micsoda bicebócaság!” De én nagyon is jól tudom, mit takargat Esterházy ezzel az önkritikus fordulattal!

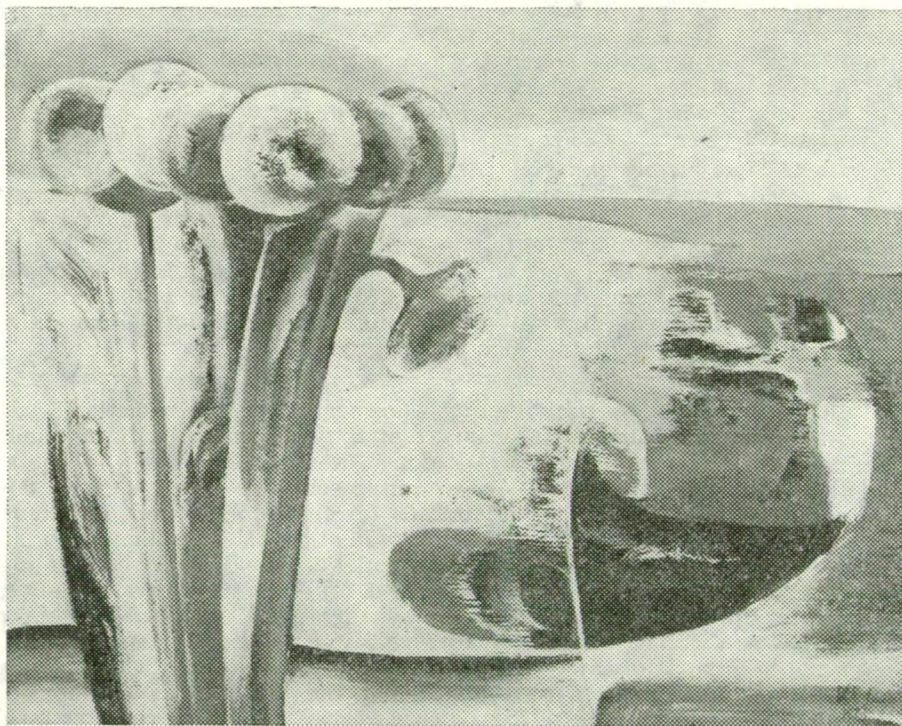
A szívét! Mert bizony ekkortájt a mester édesanyja igen rossz bőrben volt. Nem is a konkrét baja, hanem inkább az, hogy nem volt kedve neki meggyógyulni. „Olyan jól állnak most a dolgok, én már semmit nem tudok még elviselni!” — mondta a sok párnától feltámasztva, és gyönyörű, ún. macskás szemei könnyel teltek meg. „Jól van, anyácska” — mondták a fiúk, és simogatták a meggyengült kezét, s mentek a dolgukra. Mikor aztán az orvos már mint férfi a férfival akart a mesterrel beszélni, valamit tenni kellett: ekkor következett a mester bizarr ajánlata a társzerzősége.

Így kell ezt tehát látni.

„Jól nézel ki cicám” — paskolta meg a mester hallatlan tiszteletlenül édesanyját ott, hol a rosszlánnyokat szokás; az asszony legyintett, s fiára támaszkodva az asztalhoz bicegett, mely roskadozott a sok földi jótól. Az édesapa türelmetlenül kiáltott: „György!” Az ősz hírlapírónak és György úrnak a viszonya nem volt felhőtlen, ahogy én látom és kéréten prókátorként meg tudom ítélni, ennek oka György úr jellemének szuverenitásából és valamint az atya auktoritás igényének összeszikkasztásából fakadt. Für alle Fälle ebben az ingerült György!-kiáltásban „sok év marcangolásai rejtőztek”. Ekkor a mester egy belső érzéstől indítatva elrúgtatott az ünnepi társaságtól. „Jezsus” — kiáltott fel már jó előre. Valóban, ahogy kinyitott egy ajtót — vissza a tett színhelyére —, egy kinyúló lábat látott meg ő. „Barátom, egy *zokogó lábat!*” György úr ott térdelt a fűtőtestnél, keze lassan, nagyon lassan csúszott lefelé a bordázaton, s az egész óriást rázta a sírás. A fűtőtest poros felszínén az ujjak végzetes csikjai zuhantak alá. „Mi van, öregem?!” — hajolt le a mester ijedten, majd nagy szu-

szogva magához vont a súlyt és fölemelte a súlyt. „Ne hülyülj, hát én igazán . . . , de Gyögyöcske, ne sírj, no, no, nem szabad, na: édes kicsikém.” „Te teljesen . . .” — hüppögött György úr. A mester támogatta zokogó öccsét, arcát egészen közel hajtotta a másikéhoz, melyet valódi könnyek áztattak pocsolyásra. „Istennem, de nagy a fejed” — mondta a mester öntudatlanul, és simogatta György urat. (Sajnos, a mester abban a rémületben, melybe őt az állati üvöltés kényszerítette, megfeledkezett a György úr gerincfájdalmairól. Már volt a szerencsétlen ember a csontkovácsnál is Szlovákiában.) A nagy test — kikerülve az ebédelőket — a fürdőszobába vonszolta magát. Ő mindvégig ott toporgott a nyomában, igyekezte magát hasznosítani; de nem sikerült.

György úr hideg vízzel locsolta hosszan pirosra pacsult arcát. De a mestert lassan elfogta a kétség: György úr, levéve arcáról a törülközőt, a tükör elé állt, kinyomott egy mitesszert, kérte a fésűt, amit ő szolgálatkészen megszerzett. Ne kertetjek, ott páváskodott a testvér a tükör előtt, s amint tenyérrel utána igazított a frizurájának, azt mondta könnyedén: „Hogy tegyem a milóit a füledbe, művészkém!” „Te szemét!” — sziszegte a mester a felismeréstől, hogy öccse így levetette elébbi fájdalmas énjét; de György úr azonnal feljajdult, és a mosdókagyló fölé görnyedt. A mester így nem tudta, mit gondoljon.

DÉR ISTVÁN: ÓSZUTÓ